

Aardgastransportleiding Odiliapeel-Schinnen

Richtlijnenadvies voor het milieueffectrapport

30 juni 2008 / rapportnummer 2063-30

1. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

N.V. Nederlandse Gasunie heeft het voornemen om tussen Odiliapeel en Schinnen een gastransportleiding aan te leggen in combinatie met de uitbreiding van enkele bestaande afsluiterlocaties. De bestemmingsplannen van de gemeenten op het gekozen tracé voor deze aardgasleidingen dienen hiervoor herzien te worden. Ook zijn er vergunningen nodig in het kader van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken (Wbr) en de Grondwaterwet (Gww). Ter onderbouwing van de bestemmingsplanherzieningen en de aanvragen van bovengenoemde vergunningen wordt de milieueffectrapportage (m.e.r.)-procedure¹ doorlopen. Bureau Energie Projecten², ondergebracht bij SenterNovem³, coördineert de verschillende bevoegde instanties.

Voor de herziening van de bestemmingsplannen is ook de plan-m.e.r.-procedure van toepassing omdat de bestemmingsplannen het kader kunnen vormen voor project-m.e.r.-(beoordelings)plichtige besluiten op grond van de Wbr en Gww. Met het doorlopen van de besluit-m.e.r.-procedure wordt tevens invulling gegeven aan de procedurele eisen van een plan-m.e.r.-procedure. Ook inhoudelijk zullen aan de vereisten van beide procedures worden voldaan.

De Commissie voor de m.e.r. (verder in dit advies 'de Commissie' genoemd) constateert dat de startnotitie een goede basis vormt voor het opstellen van het MER. Zij gaat ervan uit dat de alternatieven en effecten conform de in de startnotitie aangegeven lijn worden uitgewerkt.

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport. Dat wil zeggen dat het MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als de volgende informatie ontbreekt:

- Een onderbouwing van de keuze van het voorkeurstracé en de plaats van de uitbreidingen van de bestaande afsluiterlocaties en eventuele nieuwe locaties, en de uitvoering daarvan, met specifiek aandacht voor milieuge-relateerde argumenten.
- Een adequate gebiedsbeschrijving en effectbeschrijving op regionaal en lokaal niveau voor de doorkruisingen van beschermde gebieden⁴ en cultuurhistorische (waaronder archeologische) waarden.
- Een beschrijving van de effecten van de verschillende alternatieven op de veiligheid van mensen (plaatsgebonden risico en groepsrisico). De risicoschattingen dienen gemaakt te worden zoals wettelijk is voorgeschreven.
- Een adequate uitwerking en vergelijking van de verschillende alternatieven (inclusief het meest milieuvriendelijke alternatief).⁵
- Een heldere samenvatting die zelfstandig leesbaar is en een goede afspiegeling is van de inhoud van het MER.

In de volgende hoofdstukken geeft de Commissie in meer detail weer welke informatie in het MER moet worden opgenomen. De Commissie bouwt in haar

¹ Voor technische informatie over de m.e.r.-procedure, de rol van de Commissie, samenstelling van de werkgroep, overzicht van de bevoegde instanties en een overzicht van de door de initiatiefnemer aangeleverde stukken wordt verwezen naar bijlage 1. In bijlage 2 is een overzicht van de zienswijzen opgenomen.

² Een samenwerkingsverband tussen de ministeries van EZ, VROM en LNV.

³ Een agentschap van het ministerie van EZ.

⁴ Waaronder Natura 2000-gebieden, EHS-gebieden en aardkundige en landschappelijke waardevolle gebieden.

⁵ Hierbij is van belang dat de verschillende alternatieven op een vergelijkbaar detailniveau uitgewerkt zijn.

advies voort op de startnotitie. Dat wil zeggen dat in dit advies niet wordt ingegaan op de punten die naar de mening van de Commissie in de startnotitie voldoende aan de orde komen.

2. ACHTERGROND EN BESLUITVORMING

2.1 Achtergrond en doelstelling

Achtergronden en doelstelling zijn in de startnotitie beschreven en kunnen in het MER worden overgenomen. Het onderhavige traject maakt onderdeel uit van het grotere Noord-Zuid project; plaats het traject Odiliapeel-Schinnen in dit grotere verband. Ga hierbij, zoals dit ook voor de andere deeltrajecten is gedaan, ook in op de onderzochte routes van het Noord-Zuid project door Nederland.

2.2 Beleidskader

Natuurwetgeving

Het tracé doorkruist gebieden die zijn aangewezen als Natura 2000-gebieden. Beschrijf hoe met beschermingsregime van de Natuurbeschermingswet (Nbw) 1998 wordt omgegaan en welke consequenties dit heeft voor de realisatie van de aardgasleiding.

Beschrijf in het MER hoe de provincies Noord-Brabant en Limburg de beschermingsregimes voor de (Provinciale) Ecologische Hoofdstructuur en andere gebieden met natuurwaarden toepassen en welke consequenties dit heeft voor de realisatie van de aardgasleiding. Beschrijf eveneens hoe de provincies in geval van effecten op deze gebieden omgaan met compensatie en saldering en welke consequenties dit heeft voor de realisatie van de aardgasleiding.

Wetgeving archeologie

Beschrijf in het MER hoe wordt omgegaan met de Wet op de archeologische monumentenzorg (WAMZ).⁶ Beschrijf het regionale en provinciale beleid omtrent archeologie. Hetzelfde geldt voor archeologische informatie over het aangrenzende deel van Duitsland die van invloed kan zijn op de archeologische verwachting van tracédelen die nabij de Duitse grens liggen.

Wetgeving externe veiligheid

Bij besluitvorming moet worden uitgegaan van de dan geldende regelgeving op gebied van externe veiligheid.⁷

De Commissie wijst erop dat de huidige regelgeving voor externe veiligheid bij hogedruk aardgasleidingen wordt herzien.⁸ Alhoewel niet wettelijk verplicht geeft de Commissie in overweging om het initiatief ook te toetsen aan toekomstige regelgeving op het gebied van externe veiligheid. Indien in het MER het berekende plaatsgebonden risico en groepsrisico wordt gepresenteerd naar

⁶ In hoofdstuk 5 van de startnotitie is de Wet op archeologische monumentenzorg (WAMZ) opgenomen, deze is echter niet verder uitgewerkt.

⁷ Circulaire Zonering langs hogedruk aardgastransportleidingen, 1984.

⁸ De Minister van VROM heeft in de tweede helft van 2007 een conceptvoorstel uitgegeven voor een AMvB 'Buisleidingen'.

aanleiding van het toekomstige beleid, dient logischerwijs ook de significante toename van het groepsrisico (GR) door het initiatief (op de relevante locaties), ten opzichte van de huidige waarde (zonder het initiatief) inzichtelijk gemaakt te worden. De Commissie adviseert hierbij het GR te presenteren bij overschrijding van 10% van de oriënterende waarde.

Voor de tracédelen waar de nieuwe leiding naast een reeds bestaande leiding wordt gerealiseerd dienen de domino-effecten in beeld gebracht te worden.

Bundelingsprincipe

In het beleid is vastgelegd dat de aardgastransportleiding zoveel mogelijk gebundeld moet worden aangelegd. Daar waar wordt afgeweken van het bundelingsprincipe dient een onderbouwing te worden gegeven.

3. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

3.1 Keuze voorkeurstracé

Maaspassage

Uit de startnotitie blijkt dat de passage van de Maas doorslaggevend is voor de keuze van het tracé. In de startnotitie wordt reeds een keuze voor het oost tracé gemaakt. Uit de startnotitie blijkt tevens dat op basis van het aantal en de lengte van doorsnijdingen van waardevolle gebieden, het west tracé duidelijk voordelen biedt ten opzichte van het oost tracé. Hierdoor acht de Commissie van belang dat, ook met loslating van het bundelingsprincipe, wordt onderzocht welke mogelijkheden er bestaan voor de Maaspassage.

Tracé

Geef in het MER, met in acht neming van bovenstaande, een onderbouwing van de tracékeuze. Geef daarbij inzicht in de karakteristieken van mogelijke tracés, onder meer in de lengtes van doorsnijdingen van (ecologisch, aardkundig en landschappelijk) kwetsbaar gebied, de voor veiligheid relevante toetsingsafstanden en de (technische en procedurele) moeilijkheidsgraad van de realisatie van de routes.⁹ Onderbouw op grond van welke milieu- en andere overwegingen de tracékeuze en uitbreiding van de bestaande afsluiterlocaties en van eventuele nieuwe locaties zijn gemaakt.

Indien in het MER onomstotelijk wordt aangetoond dat er naast de kruising van de Maas in het oost tracé geen andere mogelijkheid/-heden bestaan voor de maaspassage, kan in het MER worden volstaan met de uitwerking van het oost tracé.

3.2 Meest milieuvriendelijk alternatief

De Commissie adviseert bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief (mma) vooral aandacht te besteden aan minimalisering van effecten door de fasering en wijze van aanleg en realistische ruimtelijke varianten te ontwikkelen c.q. in beschouwing te nemen.

⁹ De Commissie gaat ervan uit dat hierbij aandacht zal worden besteedt aan de in zienswijze nummer 4 genoemde gebieden en objecten en dat tevens mogelijke beperkingen door de aanleg van de gasleiding (zoals genoemd in zienswijze nummer 5) inzichtelijk worden gemaakt.

Het verwachte draagvlak of een eerder vastgelegd budget mogen geen argumenten zijn om oplossingsrichtingen met belangrijke milieuoordelen buiten beschouwing te laten bij de ontwikkeling van een mma.

Van de mitigerende maatregelen¹⁰ die onderdeel uitmaken van het mma dient duidelijk te zijn:

1. of een maatregel genomen zal kunnen worden (het gaat hier vooral om locatiespecifieke maatregelen);
2. waar de maatregel genomen kan worden;
3. wat het effect van de maatregel zal zijn.

4. HUIDIGE SITUATIE EN GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

De startnotitie biedt een goede richtlijn voor de in het MER per deeltraject te beschrijven huidige situatie, autonome ontwikkelingen en milieugevolgen van het voornemen en de alternatieven.

In de volgende paragrafen worden in aanvulling op de startnotitie enkele accenten gelegd voor de in het MER te beschrijven milieuaspecten. De milieueffecten dienen op regionaal en lokaal niveau te worden beschreven.

4.1 Geohydrologie, bodem en water

Het studiegebied is gevarieerd in hoogteligging en wordt gekenmerkt door een afwisseling van geologische afzettingen. Beschrijf de (tijdelijke) gevolgen van de aanleg van de gastransportleiding op de bodemopbouw.

In het MER dient het geohydrologische systeem in kaart te worden gebracht. De geohydrologische beschrijving dient zich te richten op het grondwatersysteem, met aandacht voor grondwaterstromen en stromingspatronen. Waar relevant dient een relatie te worden gelegd met de diepere geologische lagen.

Geef inzicht in de effecten van graven en bronbemaling op het geohydrologische systeem. Dit kan geïllustreerd worden aan de hand van contourkaarten van de (freatische) grondwaterstandverandering. Ga ook in op de mogelijke aantasting (verdroging) van waardevolle geologische lagen of bodemtypen en, waar van toepassing, mogelijke mitigerende maatregelen en de effecten daarvan. Besteed eveneens aandacht aan de eventuele effecten van het testen van de leiding.¹¹

4.2 Natuur

Huidige situatie

Neem in het MER kaarten op waarop de ligging van de Natura 2000-gebieden EHS-gebieden en ecologische verbindingen en andere gebieden met een beschermd en/of speciale status duidelijk staan aangegeven.

Geef ook (op kaart) een duidelijk beeld van voorkomen en verspreiding van de kwalificerende habitats en soorten in de Natura 2000-gebieden als ook de

¹⁰ De mitigerende maatregelen kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op de inpassing in de leefomgeving (veiligheid), natuur en landschap.

¹¹ Bijvoorbeeld mogelijke effecten van het te lozen water dat gebruikt is voor het testen van de buisleiding.

doeltypen en doelsoorten in de EHS-gebieden en verbindingzones, en de andere beschermde gebieden.¹² Bied inzicht in de ecologische relaties in deze gebieden (functie als leefgebied, ecohydrologische relaties) en de mate van kwetsbaarheid van deze relaties. Indien geen actuele gegevens beschikbaar zijn, wordt geadviseerd een aanvullend onderzoek uit te voeren in deze gebieden.

Effecten

Het MER dient per beschermd gebied en op voldoende detailniveau inzicht te bieden in de ecologische effecten van de verschillende alternatieven. Ga daarbij in op de tijdelijke effecten in de aanlegfase (zoals effecten van verstoring door geluid, verlichting en vervoersbewegingen), en op de langere termijneffecten van vergraving (zoals verstoring van de profielopbouw). Ga eveneens in op de effecten van bronbemaling. Beoordeel, mede met het oog op de (mogelijke) noodzaak tot compensatie, de regeneratiemogelijkheden van (karakteristieke) habitats in termen van kwetsbaarheid, (on)vervangbaarheid en hersteltijd¹³/regeneratie. Motiveer de noodzaak voor het al dan niet uitvoeren van een Passende Beoordeling of Verslechterings- en Verstoringstoets. Indien uit de passende beoordeling blijkt dat significante gevolgen niet kunnen worden uitgesloten, dan dient de zogenaamde ADC-toets¹⁴ doorlopen te worden.

Ten behoeve van een mogelijke ontheffingsaanvraag ingevolge de Flora- en faunawet zullen de nadelige effecten op beschermde soorten in kaart moeten worden gebracht. Geef in het MER aan of op grond van de beschikbare informatie te verwachten is dat er een ontheffing aangevraagd moet worden en of het aannemelijk is dat deze verleend kan worden.

Geef aan welke ruimte de planning voor de aanleg en ingebruikname van de gastransportleiding laat om milieueffecten (met name effecten op de natuur) zoveel mogelijk te vermijden.¹⁵

4.3 Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Gezien het karakter van het studiegebied dient specifiek aandacht uit te gaan naar landschap (inclusief aardkundige/geomorfologische waarden), cultuurhistorie en archeologie. Beschrijf in het MER de betekenis en de relatieve zeldzaamheid van de landschappelijke, cultuurhistorische en archeologische waarden in (de directe omgeving van) het plangebied, zoals de passage van de Belvédère gebieden Roergebied en Heuvelland. De beoordeling van het tracé(s) dient hierop te zijn toegespitst. Denk bijvoorbeeld aan aantasting van gaafheid en samenhang. Speciale aandacht verdient het landschappelijke effect en de visueel-ruimtelijke inpassing van de uitbreiding van de afsluiterlocaties. Geef bijvoorbeeld aan in welke mate deze verdiept kunnen worden aangelegd alsmede de wenselijkheid daarvan.

¹² Neem in het MER kaartbeeld op van relevante voorkomens en leefgebieden van beschermde soorten. De Commissie adviseert dit conform het MER Aardgastransportleiding Beuningen-Odiliapeel weer te geven.

¹³ De Commissie adviseert in ieder geval de herstelduur zoals opgenomen in het Handboek Natuurdoeltypen weer te geven. Indien daarnaast een herstelduur wordt gehanteerd die hiervan afwijkt, dient deze onderbouwd te worden.

¹⁴ Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Nbw respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling?
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen zullen dan getroffen worden om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

¹⁵ Daarbij kan gebruik gemaakt worden van de natuurkalender van het ministerie van LNV.

In de effectbepaling wordt ervan uitgegaan dat bij de geplande doorsnijding van archeologische terreinen en monumenten de doorsnijding door de werkstrook minder zwaar is te rekenen dan die voor de leiding zelf. De Commissie merkt op dat dit maar ten dele geldt en afhankelijk is van de ondergrond. Soms liggen archeologische vindplaatsen zeer dicht aan het oppervlak en is een brede werkstrook dus in potentie risicovoller dan de leiding zelf.

Geef aan hoe bij planontwikkeling en uitvoering rekening zal worden gehouden met aanwezige waarden.

4.4 Veiligheid

In de startnotitie staat al aangegeven dat een veiligheidsanalyse van de voorgenomen activiteit wordt uitgevoerd (plaatsgebonden risico en groepsrisico). Besteed in het MER enerzijds aandacht aan het risico van de gastransportleiding voor de omgeving en anderzijds aan het risico van activiteiten in de omgeving voor de gastransportleiding. Geef aan of de uitvoering van dit initiatief kan leiden tot tijdelijke of permanente gebruiksbepalingen voor activiteiten in de omgeving van de gastransportleiding.

Daar waar afgeweken wordt van de toetsingsafstand dient aangegeven te worden waarom de toetsingsafstand niet gerealiseerd kan worden. Hierbij dienen de planologische, technische en economische belangen beschouwd te worden.

Op basis van de toetsingsafstand en bebouwingsafstand zal in het MER duidelijk worden gemaakt welke eventuele veiligheidsknelpunten er zijn. Indien er locaties zijn waar de bebouwingsafstand niet gerealiseerd kan worden dient aangegeven te worden welke maatregelen getroffen zullen worden, die in overleg met het bevoegd gezag zijn vastgesteld, om tot een acceptabel risiconiveau te komen. Geef daarbij inzicht in het ruimtebeslag van de nieuwe leiding (zonering) en de maatregelen die worden getroffen om het ruimtebeslag te minimaliseren, waarbij de veiligheid van omwonenden gewaarborgd blijft. Voor toetsing van bebouwing binnen de zonering dienen ook geprojecteerde objecten beschouwd te worden.

De Commissie adviseert over bovenstaande in contact te treden met de lokale en regionale hulpverleningsdiensten.

Voor het bepalen van de relatie met de externe veiligheidsaspecten ten aanzien van windturbines adviseert de Commissie gebruik te maken van "Het handboek risicozonering windturbines", SenterNovem januari 2005 (ontwikkeld in samenwerking met de Gasunie).

5. VERGELIJKING VAN DE ALTERNATIEVEN

De milieueffecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven (waaronder het mma) moeten onderling én met de referentie¹⁶ worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Bij de vergelijking moeten de

¹⁶ In zinswijze nummer 6 wordt gesteld dat niet alle ruimtelijke ontwikkelingen benoemd zijn; indien het hier gaat om autonome ontwikkelingen maken deze onderdeel uit van de referentiesituatie.

doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

6. OVERIGE HOOFDSTUKKEN VAN HET MER

Voor de onderdelen “leemten in milieu-informatie”, “evaluatieprogramma” en “samenvatting van het MER” kunnen de wettelijke vereisten als richtlijn voor het MER gebruikt worden. In aanvulling hierop is het ten aanzien van de vergelijkingvorm en presentatie van belang:

- De vergelijking van varianten zo duidelijk mogelijk te presenteren met behulp van tabellen, figuren en kaartmateriaal;
- De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en sprekers. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Initiatiefnemer: N.V. Nederlandse Gasunie

Bevoegd gezag: Bureau Energieprojecten, coördinerend namens de gemeenten Sint Anthonis, Venray, Sevenum, Roerdalen, Maasbree, Kessel, Venlo, Beesel, Roermond, Horst aan de Maas, Echt-Susteren, Sittard-Geleen en Schinnen, de provincies Noord-Brabant en Limburg, de districten 'Wegendistrict Venlo', 'Wegendistrict Sint Joost' en 'Waterdistrict Roermond-Maas' van Rijkswaterstaat Dienst Limburg.

Besluit: Herziening bestemmingsplannen en aanvraag vergunningen in het kader van de Grondwaterwet en de Wet beheer rijkswaterstaatswerken

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C08.0, D15.1

Activiteit: aanleg aardgastransportleiding en uitbreiding bestaande afsluiterlocaties

Betrokken documenten:

- Startnotitie leiding Odiliapeel-Schinnen, 29 februari 2008

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumomstandigheden of te onderzoeken alternatieven.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in De Staatscourant en De Limburger: 8 mei 2008

aanvraag richtlijnenadvies: 9 mei 2008

ter inzage legging startnotitie:

- van 9 mei tot en met 19 juni 2008 bij elk van de betrokken overheden, met uitzondering van de gemeente Beesel;
- van 16 mei tot en met 26 juni 2008 bij de gemeente Beesel.

richtlijnenadvies uitgebracht: 30 juni 2008

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan de (vooraf) gestelde eisen. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de eventuele tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een voldoende plaats te geven bij de besluitvorming. Is dat naar haar mening niet het geval dan signaleert de Commissie dat er sprake is van een zogenoemde 'essentiële tekortkoming'. De Commissie adviseert dan dat die informatie alsnog beschikbaar komt, alvorens het besluit wordt genomen. Overige tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

drs. W.A.M. Hessing

ir. A.J. Pikaar

dr. D.K.J. Tommel (voorzitter)

dr. N.P.J. de Vries

prof. ir. J.J. van der Vuurst de Vries

drs. F.H. van der Wind (werkgroepsecretaris)

BIJLAGE 2: Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. Ministerie van Defensie, Den Haag
2. Gemeente Helmond, Helmond
3. JAP Salvino, Geleen
4. Gemeente Echt-Susteren, Echt
5. Mts. De Kleijne-Graat, Landhorst
6. Gemeente Sittard-Geleen, Sittard-Geleen
7. Waterleiding Maatschappij Limburg, Maastricht

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Aardgastransportleiding Odiliapeel-Schinnen

N.V. Nederlandse Gasunie heeft het voornemen om tussen Odiliapeel en Schinnen een gastransportleiding aan te leggen in combinatie met de uitbreiding van enkele bestaande afsluiterlocaties. De bestemmingsplannen van de gemeenten op het gekozen tracé voor deze aardgasleidingen dienen hiervoor herzien te worden. Ook zijn er vergunningen nodig in het kader van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken (Wbr) en de Grondwaterwet (Gww). Ter onderbouwing van de bestemmingsplanherzieningen en de aanvragen van bovengenoemde vergunningen wordt de milieueffectrapportage (m.e.r.)-procedure doorlopen.

ISBN: 978-90-421-2392-2